

Länsstyrelsen
Värmland

Värmländska byggnadsminnen

Nors prästgård

Kommun:	Karlstad
Socken:	Nor
Funktion:	Privatbostad
Tillgänglighet:	Prästgården är inte öppen för besökare.

Beskrivning

Redan på 1300-talet finns uppgifter om kyrkoherdar i Nor och med all sannolikhet har kyrkan alltifrån kristendomens införande legat på samma plats som den nuvarande. Som samlingsplats har den kanske ännu äldre anor. Vid planerandet av kyrkogårdsområdet norr om kyrkan 1926 fann man lämningar efter brandgravar och en del märkliga stensättningar. Prästgården ligger likt kyrkan placerad öster om Norsälven, i anslutning till kyrkan några hundra meter norrut.

Nors prästgård uppfördes i två våningar 1780, under kyrkoherde Johannes Andreas Ågrens tid, efter att en äldre prästgård brunnit ned. Den tillhör, tillsammans med prästgårdarna i Holmedal, By, Väse, de mest välbevarade och för stiftet typiska, stora, prästgårdarna med karakteristisk resning från 1700- och 1800-talet. Prästgårdarna i de så kallade förstarangspastoratet, till vilka Nor räknades, återspeglar mycket av den regelmässighet som förespråkades i de ecklesiastiska boställsförhållningarna och kan ses som ett mellanting mellan herrgård och bondgård med paralleller till de militära boställena.

Kyrkoherde Ågren bekostade själv två tredjedelar av den undre våningen till manbyggnaden. Pastoratet svarade för byggnation av en drängstuga och en källare samt omgärdade trädgården med trästaket. Vid nybyggnad av prästgårdar kunde i äldre tider förekomma att prästen inte var nöjd med gårdens storlek. Då kunde han få den utökad om han själv stod för merkostnaden. Denna insats i byggnaden bokfördes som överloppshus, som efterträdarna i tjänsten i tur och ordning fick inlösa. Detta fortgick i Nor till 1921, då pastoratet inlöste det.

Nors prästgård, med huvudfasad mot öster, ligger ensam men i nära anslutning till jordbruksfastigheten i norr och Nors kyrka i söder. Prästgården saknar flygelbyggnader och numera även uthus, en gängse bild efter 1910 års ecklesiastiska boställsordning då prästgårdar med tillhörande jordbruk upphörde och prästen skulle få sin lön i reda pengar. Jordbruket skulle församlingen sköta, vilket då arrenderades ut. Prästgårdens exteriör visar en faluröd lockpanel, sju fönsteraxlar och en centralt placerad, enkel sengustaviansk portal. Huset har en tillbyggnad i en våning i söder och i öster finns en veranda med överliggande balkong. Taket är lagt med skiffer. I det inre märks en sedan 1700-talet bibehållen rumsdisposition av vilken matsalens sengustavianska interiör särskilt bör framhållas.

Skyddets omfattning i sammandrag

Skyddsföreskrifterna omfattar manbyggnadens exteriör och interiör samt ett anslutande markområde.

För fullständiga skyddsföreskrifter, kontakta Länsstyrelsen.

Lästips

- Bergström, C, *Kyrkplatsen som socknens centrum*, Stockholm 1992.
- Hall, T och Dunér K (red), Johansson, B O H, *Prästgården ur Svenska hus: landsbygdens arkitektur: från bondesamhälle till industrialism*, Stockholm 1999.
- Mellkvist, C, *Nor socken: en lokalhistorisk studie och hembygdsbok*, Edsvalla 1963.

Ändringsinformation

Datum: Kommentar:

2007-11-09 Första versionen - huvuddelen av informationen hämtad från tidigare byggnadsminnesbeskrivningar.